

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	999
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10730
----------------------	-------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	83
Andre medlemmer i gruppen:	236, 166

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

BACHELOROPPGAVE

Vi kaller ingen av fargeblyantene for “hudfarge”,
det har vi sluttet med

– En kvalitativ studie om kulturelt mangfold i barnehagen

We do not call any of the crayons “skin colour”,
we have stopped doing that

– A qualitative study on cultural diversity in the kindergarten

Kandidatnummer 166, 236 & 999

Bachelor i barnehagelærer

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Anne Grethe Sønsthagen

Innleveringsdato: 23.05.2024

Antall ord: 10 730

Sammendrag

Barnehagen er i dag en del av vårt globaliserte samfunn. Barnehagegrupper er ofte sammensatt med barn fra forskjellige kulturer eller som er i møte med forskjellige kulturer. Denne oppgaven tar for seg teamet kulturelt mangfold i barnehagen med problemstilling Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen? Kvalitativ metode i form av individuelle intervjuer, observasjon og foto som dokumentasjon ble brukt.

Funnene viser at det er et aktivt ønske om å skape et inkluderende barnehagemiljø. Samtidig finnes det utfordringer i å oppnå kontinuitet i arbeidet med det kulturelle mangfoldet og manglende kunnskap og kompetanse for å sikre kulturelt mangfold i barnehagehverdagen.

Abstract

Kindergartens are today part of our globalised society. Kindergarten groups are often made up of children from different cultures or who are in contact with different cultures. This assignment deals with the topic of cultural diversity in kindergarten with the research question How does the educational leader make cultural diversity visible in the day-to-day life of the kindergarten? A qualitative method in the form of individual interviews, observation and photographs as documentation was used.

The findings show that there is an active desire to create an inclusive kindergarten environment. At the same time, there are challenges in achieving continuity in the work with cultural diversity and a lack of knowledge and competence to ensure cultural diversity in the day-to-day kindergarten life.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Abstract	1
1.0 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Avgrensning av problemstilling.....	2
2.0 Presentasjon av teori.....	2
2.1 Flerkulturell forståelse	2
2.2 Kultursensitiv omsorg	4
2.3 Viktigheten av å synliggjøre det kulturelle mangfoldet i samfunnet	4
2.4 Flerkulturell kompetanse og holdninger.....	6
2.5 Identitet.....	7
2.6 Flagg som identitetsmarkør	8
2.7 Foreldresamarbeid.....	8
3.0 Metode	9
3.1 Valg av metode	9
3.2 Valg av informanter	9
3.2.1 Informant A.....	10
3.2.2 Informant B.....	11
3.2.3 Informant C og D.....	11
3.3 Utforming av intervjuguide.....	11
3.4 Intervjuene.....	12
3.5 Observasjon	13
3.6 Analyse og bearbeiding av datamateriale	13
3.7 Metodekritikk.....	14
3.8 Validitet, reliabilitet og representativitet	14
3.9 Etske betraktninger	15
4.0 Presentasjon av empiri.....	16
4.1 Kompetanse, erfaring og personlig interesse	16
4.2 Observasjoner av det fysiske læringsmiljøet på avdeling.....	17
4.3 Flaggbruk og markering av høytider	18
4.4 Foreldresamarbeid.....	22
4.5 Oppsummering	23
5.0 Drøfting.....	24
5.1 Kompetanse, erfaring og personlig interesse	24

5.2 Det fysiske læringsmiljøet på avdeling	25
5.3 Flaggbruk og markering av høytider	26
5.4 Foreldresamarbeid	28
6.0 Avslutning	28
7.0 Litteraturliste	30
Vedlegg	33
Vedlegg 1	33
Vedlegg 2	34
Vedlegg 3	35

1.0 Innledning

I denne oppgaven har vi undersøkt hvordan tre pedagogiske ledere fra forskjellige barnehager legger til rette for kulturelt mangfold i barnehagen. Barnehagene som de pedagogiske lederne jobber i, er lokalisert på forskjellige steder i landet. Vi undersøker temaet kultur og mangfold i barnehagen der vi fokuserer på hvordan pedagoger arbeider med å synliggjøre mangfold og de ulike kulturelle aspektene vi ser i samfunnet for barnegruppen de jobber med. Dette er et viktig tema med tanke på verdenssamfunnets globalisering. Med erfaring har vi fått inntrykk av at dette kan ha en innvirkning på kulturen i barnehagen. Barnehagepersonalets kunnskap, erfaring og interesse har påvirkning på barnehagekulturen og synliggjøring av kulturelt mangfold.

1.1 Problemstilling

Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?

Grunnen til at vi har valgt denne problemstillingen er at vi mener dette er et relevant tema å jobbe med i dagens barnehager. Barnehagene har på linje med samfunnet vårt blitt mer globalisert i den forstand at barn i barnehagen har forskjellig bakgrunn, de kommer fra forskjellige familier med forskjellige kulturer, religioner og livssyn. Vi lurer derfor på hvordan pedagogisk leder jobber med det kulturelle mangfoldet i barnehagen, da det er like relevant for alle barn i barnehagen uansett kulturbakgrunn.

Vi er interessert i hvordan pedagogisk leder legger til rette for det kulturelle mangfoldet vi har i samfunnet vårt. I praksis har vi hørt og observert at ulike kulturer blir representert gjennom høytidsmarkeringer. Vi er interessert i å finne ut hvordan de jobber med kulturelt mangfold utover dette.

Med erfaring fra praksis og tidligere arbeid i barnehage så har vi fått inntrykk av at pedagogisk leders holdning til kulturelt mangfold og hvordan det presenteres i barnehagen kan ha en stor innvirkning på barnehagekulturen. Vi vil derfor fokusere på hvordan man som pedagogisk leder kan jobbe aktivt for å ta godt imot de ulike kulturene man møter i barnehagen og i resten av samfunnet.

1.2 Avgrensning av problemstilling

På bakgrunn av problemstillingen vår *Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?* undersøker vi hvordan barnehagelæreren synliggjør dette i form av konkrete og foreldresamarbeid. Vi undersøker også hvordan kompetansen til pedagogene påvirker hvordan de arbeider med temaet.

2.0 Presentasjon av teori

På bakgrunn av problemstillingen vår *Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?* vil vi i dette kapittelet gå inn på noen teorier som vi mener er relevante for hvordan pedagogen gjenspeiler det kulturelle mangfoldet i samfunnet for barnehagegruppen.

2.1 Flerkulturell forståelse

I dagens samfunn er flerkulturell forståelse stadig viktigere, spesielt i barnehager hvor barn møter mangfold fra en tidlig alder. I denne delen utforsker vi hvordan flerkulturell forståelse bidrar til å skape et inkluderende læringsmiljø for barna og hvordan personalets holdninger påvirker deres arbeid med kulturelt mangfold. Vi går også inn på betydningen av tverrkulturell kommunikasjon og bevissthet, i tillegg til barnehagens rolle i å fremme flerkulturell forståelse for et mer inkluderende samfunn.

Når man bruker begrepet flerkulturell forståelse så innebærer det at man “har forståelse for egen og andre kulturelle erfaringer som gir grunnlag for vår forståelse av verden” (Bergersen, 2017, s. 151). Flerkulturell forståelse i barnehagen har en avgjørende betydning for å skape et inkluderende og berikende læringsmiljø hvor barna har forståelse for egen og andres kulturelle erfaringer (Bergersen, 2017, s. 151; Larsen & Slåtten, 2019, s. 127).

Barnehagen representerer ofte barnas første sosiale arena utenfor hjemmet. Det er derfor viktig å fremme en atmosfære som reflekterer mangfoldet i samfunnet. Gjennom flerkulturell forståelse lærer barna ikke bare å akseptere, verdsette og respektere ulikheter, men også å utvikle empati og nysgjerrighet overfor andres kulturer. Dette bidrar ikke bare til å styrke barnas sosiale kompetanse, men også til å bygge grunnlaget for en mer tolerant og åpen holdning i fremtiden. “Det er viktig å være bevisst hvordan en forholder seg til mennesker med ulik kulturell tilhørighet, ettersom alle er påvirket av sin egen kultur” (Larsen & Slåtten, 2019, s. 115).

Når vi refererer til begrepet flerkulturell forståelse, inkluderer det tre andre begreper som ofte omhandler hverandre: tverrkulturell kompetanse, tverrkulturell kommunikasjon og tverrkulturell

bevissthet. Bergersen (2017, s. 151) mener det handler om å “forstå at vi har ulike forståelseshorisonter og verdensbilder, og den betydning det kan ha når mennesker møtes”.

Tverrkulturell kompetanse innebærer å integrere både flerkulturell forståelse og tverrkulturell bevissthet. Kjernen i denne kompetansen ligger i evnen til å anvende forståelse av ulike kulturer, forstå betydningen av kulturer for enkeltmennesker, samt å utvikle kommunikasjonsferdigheter som gjør det mulig å tilpasse seg ulike kulturelle kontekster. Dette er essensielt for å kunne samarbeide mer effektivt med både foreldre og barn med ulik kulturell bakgrunn (Bergersen, 2017, s. 151).

Tverrkulturell kommunikasjon handler om å forstå en situasjon, forstå hvem man kommuniserer med og tilpasse seg effektivt i møte med andre (Bergersen, 2017, s. 151). Teorier innen tverrkulturell kommunikasjon utforsker hvordan både verbale og nonverbale uttrykk kan ha forskjellige tolkninger i ulike kulturelle kontekster (Bergersen, 2017, s. 232).

Tverrkulturell bevissthet innebærer erkjennelsen av at vi har forskjellige forståelseshorisonter og verdensbilder, og hvordan dette kan påvirke samspillet når mennesker møtes (Bergersen, 2017, s. 151).

For at barnehagen skal kunne jobbe med kulturelt mangfold er det en fordel at personalet har flerkulturell forståelse og er klar over sine egne holdninger og syn på kultur. Dahl (2013, s. 35) skiller mellom beskrivende kulturforståelse og normativ kulturforståelse. I en *beskrivende kulturforståelse* legger en vekt på tradisjon og at vi har «kulturelle koder» i bakhodet som fungerer som en fortolkningsramme som bidrar til at vi handler slik vi gjør. I denne kulturforståelsen nøyer en seg med å beskrive nøytralt hva som finnes enten man liker det eller ikke (Dahl, 2013, s. 36). I en *normativ beskrivende kulturforståelse* bruker man en målestokk for å vurdere god eller dårlig kultur (Dahl, 2013, s. 35).

Barnehagens rolle som et sted for læring og sosialisering gjør den til en ideell arena for å fremme flerkulturell forståelse, noe som gir barna verdifulle verktøy for å trives i et stadig mer flerkulturelt samfunn (Spernes & Hatlem, 2013, s. 65). Begrepet *flerkulturelt samfunn* kan forstås på ulike måter. Den ene måten å forstå begrepet på er at et samfunn er flerkulturelt når befolkningen er flerkulturell (Meld. St. 49 (2003-2004), s. 31). Samfunnet har da en befolkning som har bakgrunn i ulike språk, kulturer og religioner (Gjervan et al., 2012, s. 19). En kan også forstå begrepet på den måten at et flerkulturelt samfunn fører en politikk som har flerkultur som mål (Meld. St. 49 (2003-2004), s. 31). I

denne forståelsen ligger det grunnleggende positive holdninger til at samfunnet er preget av mangfold knyttet til språk, kultur og religion (Gjervan et al., 2012, s. 19).

2.2 Kultursensitiv omsorg

Zachrisen (2020, s. 41) viser til Gay (2010) og Valenzuela (1999) for å forklare kultursensitiv omsorg. For å forstå kultursensitiv omsorg, kan det være nyttig å se på forskjellen mellom estetisk og autentisk omsorg. En kan se på *estetisk omsorg* som at en legger hovedvekt på de undervisningsmessige sidene ved omsorg for barna. De ansatte i barnehagen legger da større vekt på det teoretiske, slik som å lære å telle, enn samspillet mellom menneskene (Zachrisen, 2020, s. 41). Når man utøver *autentisk omsorg*, legger en stor vekt på menneskelige relasjoner. Omsorgsgiver fokuserer på autentiske møter med barna. Møter mellom omsorgsgiver og omsorgsmottaker preges av gjensidig tillit og respekt. Det å vise at man bryr seg om barna, er forutsigbar og tilgjengelig, er viktige aspekter ved autentisk omsorg (Zachrisen, 2020, s. 41). Når en utøver kultursensitiv omsorg opplever barna at de blir sett, hørt og får oppleve flere gode sosialiseringssituasjoner i løpet av barnehagehverdagen, uavhengig av sin kulturelle bakgrunn (Zachrisen, 2020, s. 62). En kultursensitiv omsorgsrelasjon gir barna mulighet til handlekraft eller *agency* som Gay (2010 i Zachrisen 2020, s. 66) beskriver det. Denne handlekraften kan vi forstå som energi eller motivasjon til å handle i møte med verden (Zachrisen, 2020, s. 66).

Forsterkende sosialisering er når hjemmet og de ansatte i barnehagen har et felles syn på hva omsorg for barnet innebærer (Zachrisen, 2020, s. 22). Zachrisen (2020, s. 62) viser til Engen (1989) som nevner at det ikke er mulig å oppnå forsterkende sosialisering for alle barn hele tiden når en barnehagegruppe består av barn fra ulike kulturer og bakgrunner.

2.3 Viktigheten av å synliggjøre det kulturelle mangfoldet i samfunnet

Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9) vektlegger viktigheten av å fremme menneskeverd ved å synliggjøre og verdsette mangfoldet. Dette betyr at barnehagen ikke bare skal anerkjenne og synliggjøre ulikheter i kulturell bakgrunn, språk, tro og tradisjoner, men også se på mangfold som en verdifull ressurs. Videre vektlegges det i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9) betydningen av å fremme menneskeverd ved å synliggjøre og verdsette mangfoldet. Barnehagen skal aktivt bruke mangfoldet som en kilde til læring og berikelse i det pedagogiske arbeidet, samtidig som den tilpasser seg barnas individuelle og kulturelle behov og forutsetninger.

Det finnes mange forskjellige måter å beskrive begrepet "kultur" på i dag (Dahl, 2013, s. 34). "Kultur er de ideer, verdier, regler, normer, koder og symbol som et menneske overtar fra den foregående

generasjon, og som man forsøker å bringe videre – oftest noe forandret – til den neste generasjon” (Dahl, 2013, s. 35). Dette er noe som danner grunnlaget for menneskers identitet og forståelse av verden rundt seg.

Foreldrene kan formidle kunnskap til barnehagelæreren, som videreformidler kunnskapen til barna. Foreldre kan også bidra i barnehagen med egne erfaringer eller annen ervervet kunnskap (Spernes & Hatlem, 2019, s. 226). Sønsthagen (2020, s. 305) påpeker hvordan foreldrenes holdninger og innspill er nyttig for at barna skal føle seg inkludert og verdsatt. Ved å ta i bruk denne tankegangen kan pedagogiske ledere bedre forstå og anerkjenne barnas ulike kulturelle bakgrunner, språk og erfaringer. Dette bidrar til å skape et inkluderende læringsmiljø som respekterer og anerkjenner mangfold.

I barnehagen skal alle barn føle seg inkludert og som en del av fellesskapet. Dersom en barnehage har barn med ulike kulturelle bakgrunner, er det viktig at dette blir synliggjort på en bevisst måte (Larsen & Slåtten, 2019, s. 62). Synliggjøring av ulike kulturer kan gjøres på flere måter. Dette kan blant annet gjøres gjennom lek, sang, fortellinger, matlagning fra andre land og bøker. “Barnehagens læringsmiljø bør speile barnets bakgrunn. Det er viktig med bøker på ulike språk i barnehagen, og i tillegg bør gjenstander, tekstiler, bilder og kart representere alle barna i barnegruppa” (Spernes & Hatlem, 2013, s. 225-226). Det bør være et bevisst valg for barnehagelærere å sikre at barn kan kjenne seg igjen i både tekst, bilder og uttrykk i de materialene som de setter frem (Spernes & Hatlem, 2013, s. 225-226).

Når man tar i bruk utkledningstøy i barnehagen, er det viktig å huske på at utvalget av klær bør kunne gjenspeile de ulike kleskulturene som finnes blant barna i barnehagen. Dette sikrer at alle barn kan delta aktivt i leken ved å kunne identifisere seg med sin egen kultur, slik de opplever det hjemme. “I tillegg til tradisjonelle kjoler, skjørt og frakker kan det også være *flygende tepper* og *flagrende hijjaber* i utkledningstøyet” (Spernes & Hatlem, 2013, s. 226).

Å utvikle en forståelse av både egen og andres kultur gjør det enklere å sette seg inn i andres situasjon og dermed forstå dem bedre (Larsen & Slåtten, 2019, s. 145). Personalet bør derfor jobbe for at ulike kulturer blir en naturlig del av barnehagehverdagen. Dette betyr at det bør være fokus på kulturelle ulikheter, men også det som er felles for kulturene (Larsen & Slåtten, 2019, s. 114). Dette er noe rammeplanen understreker viktigheten av å tilrettelegge for. “Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Hovedmålet til barnehager skal være å bli en hverdagsbruker av kultur der ulikhet blir mer normalisert og synliggjort i hverdagen og ikke kun i høytider (Spernes & Hatlem, 2013, s. 223). Ved høytider menes også nasjonaldager (Winje, 2023). “Dersom mangfoldet i barnehagen bare synliggjøres i forbindelse

med ulike høytidsdager eller spesielle aktiviteter som for eksempel internasjonal uke, kan barnehagen bli en festbruker av kultur” (Spernes & Hatlem, 2013, s. 223). Om man fremstiller tradisjoner og matvaner til barna som fremmede og eksotiske, vil det føre til at barna føler seg mer annerledes og spesielle enn stolt (Spernes & Hatlem, 2013, s. 223).

2.4 Flerkulturell kompetanse og holdninger

I barnehagen kan man finne ulike kompetanse hos personalet. Det er viktig å kartlegge hvilken type kompetanse som faktisk finnes hos personalet i en barnehage. “Kompetanse er de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre aktuelle funksjoner og oppgaver i tråd med definerte krav og mål” (Gotvassli, 2020, s. 19).

Å være en flerkulturell barnehage er noe en gjør, ikke noe en er (Spernes & Hatlem, 2013, s. 67). Dersom barnehagen skal kunne bli en barnehage som “gjør”, er det viktig at barnehagen jobber med kritisk refleksjon og fornyer kunnskap slik at de kan gjøre endringer som er tilpasset en flerkulturell praksis (Spernes & Hatlem, 2013, s. 67).

Profesjonell kompetanse kan deles inn i fem ulike kategorier. Disse består av personlig-, kommunikativ-, faglig-, etisk-, og forvaltningskompetanse. Den personlige kompetansen dreier seg om å ha sosialt engasjement, kultursensitivitet og barne relevante interesser og holdninger (Gotvassli, 2020, s. 36). Personlig kompetanse kan altså dreie seg om å ha tidligere erfaringer med en spesiell kultur, kunne snakke et annet språk enn majoriteten eller å ha en generell interesse for det flerkulturelle samfunnet.

Det første skrittet mot å utvikle en dypere kulturell forståelse er å undersøke og reflektere over sin egen personlige erfaringsbakgrunn og historiske røtter. En økt kulturell kompetanse hjelper oss i å kunne sette oss nærmere inn i andre menneskers forståelsehorisonter slik at en kan ha mer kunnskap, ha bedre dialoger og en økning av forståelse av oss og andre mennesker (Bergersen, 2017, s. 180). “Personalet må ivareta mangfold som en normaltilstand der ulikhet er det normale” (Spernes & Hatlem, 2013, s. 68). Dette betyr at alle må inkluderes i et fellesskap. Dette kan oppnås gjennom å tilrettelegge for ulike behov og tydelig ledelse, slik at alle blir ivaretatt på en naturlig og integrert måte i barnehagens daglige rutiner (Spernes & Hatlem, 2013, s. 68).

En kan finne mye kompetanse hos foreldre i barnehagen. “Foreldre er en mangfoldig gruppe, og personale med tverrkulturell kompetanse vil se mangfoldet som en mulig ressurs i ulike

sammenhenger” (Bergersen, 2017, s. 205). Dette innebærer at når man jobber i barnehagen, må man kunne dra nytte av forskjellige perspektiver, erfaringer og ressurser som foreldrene bringer med seg. Ved å gjøre dette, skaper man et mer inkluderende og berikende læringsmiljø for alle barna. På denne måten er foreldre nyttige ressurser som kulturelle brobyggere gjennom tradisjoner, fortellinger, musikk og religiøse ritualer (Bergersen, 2017, s. 205).

Statistikken viser at på generell basis bor innvandrere mer sentralt enn den øvrige befolkningen, der 23% av innvandrere i Norge er bosatt i Oslo (Høydal, 2013). “Mangel på flerkulturell kompetanse blir trekt fram som faktor for manglende flerkulturell praksis. Under 10% av det pedagogiske personalet i rurale strøk har utdanning og kompetanse i flerkulturelle emne” (Bøyum & Hofslundsen, 2021, s. 153). Dette betyr at det er betydelig mangel på representasjon av flerkulturelle temaer i de rurale strøkene. Dette kan ha en stor påvirkning og muligens noen konsekvenser på de ulike perspektivene barna får, hvor godt minoritetsbarn klarer å inkluderes i barnegruppen og hvordan behovet til barnegruppen blir møtt.

2.5 Identitet

Identiteter kan forstås som vårt selvbilde, vår selvoppfatning og selvfølelse (Gjervan, 2006, s. 23). Mange barnehager i Norge er sammensatt av barn med ulike kulturelle bakgrunner. “Personalet i barnehagen er viktige rollemodeller for barna, og deres holdninger og handlinger knyttet til språklig og kulturelt mangfold blir derfor svært viktig for barnas utvikling av sosial kompetanse” (Gjervan, 2006, s. 19). Som barnehagelærer er det viktig å være bevisst på egne og andre medarbeidere sine holdninger til mangfold (Bergersen, 2017, s. 184). Dersom barnehagen består av et personale fra samme kultur, kan dette føre til at en har en felles forståelse av hvordan en praktiserer ulike ting i barnehagen (Bergersen, 2017, s. 185). Det kan derfor være enda viktigere at personalet reflekterer over egne holdninger enn en barnehage med flerkulturelt personal. En kan da bli mer bevisst på hvilke signaler personalet sender ut til barna.

I en ressursorientert praksis er både majoritetskultur og minoritetskultur likestilt og blir synliggjort som noe naturlig. I en ressursorientert praksis gir barnehagen barna mulighet til å få dobbeltkvalifisering. Når barn oppdras i et flerkulturelt samfunn bør oppdragelsen være dobbelt kvalifiserende (Nornes-Nymark & Bergersen, 2021, s. 152). Det betyr at barna får erfaring med at det er forskjellige måter å være på, gjøre ting på og se verden på (Zachrisen, 2020, s. 62). Ved dobbeltkvalifisering legger barnehagen og skolen til rette for at barn kan utvikle seg til reflekterte, selvstendige og myndige deltagere på ulike nivå i samfunnet med sin egen kultur som utgangspunkt (Nornes-Nymark &

Bergersen, 2021, s. 152). Ved dette får barna får kjennskap til andre kulturer og blir bedre kjent med sin egen kultur i møte med andre kulturer.

2.6 Flagg som identitetsmarkør

Ved å synliggjøre mangfold som en naturlig del av barnehagen, får barna mulighet til å kjenne at identiteten deres blir bekreftet. Dette er viktig for at barna skal kunne utvikle positive selvbilder (Gjervan, 2006, s. 24). I Norge har bruken av flagg relativt sett blitt ufarliggjort på grunn av de positive assosiasjonene mange har til det norske flagget. Det norske flagget er vanlig å se og bruke i feiring og i sammenhenger som bursdager, 17. mai og helligdager (Høgskolen på Vestlandet, 2022). Dette kan være en av årsakene til at barnehager velger å inkludere flagg som et middel for å "synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring" (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

For mange fungerer flagg ofte som identitetsmarkører som reflekterer kulturell tilhørighet og nasjonal identitet. Samtidig kan dette også føre til en følelse av fremmedgjøring eller manglende tilhørighet blant barn hvis deres egen nasjonalitet eller kulturelle bakgrunn ikke blir representert gjennom flagg som blir fremhevet i barnehagemiljøet (Oen et al., 2022). Når barnehager og pedagogiske ledere velger å fremheve nasjonalitetsflagg, har det blitt observert at mange barn ofte ikke identifiserer seg med den nasjonaliteten eller flagget de blir presentert for eller som vi velger å pålegge de (Høgskolen på Vestlandet, 2022). Ikke bare er det slik at mange barn ikke nødvendigvis kjenner seg igjen i flaggene og nasjonalitetene som blir fremhevet gjennom flaggene, men flagg er også ofte politiske symboler for mange mennesker. "Flagg for eksempel, som vi bruker mye i Norge, kan andre oppfatte som nasjonalistisk og ekskluderende, et symbol på de som er innenfor og de andre som er utenfor" (Bergersen, 2017, s. 50). I andre tilfeller kan flagg være en konstant påminnelse av hvorfor noen har valgt å flykte fra et land eller at det minner om undertrykkelse som de har opplevd. "Like gjerne som flagget samler og forener en gruppe, kan flagget skape konflikter og oppleves politisk provoserende" (Oen et al., 2022).

2.7 Foreldresamarbeid

Det er viktig at barnehagen sikrer et inkluderende samarbeid med barnas foreldre uansett om de har minoritets- eller majoritetsbakgrunn (Birkeland et al., 2022, s. 86). I rammeplanen for barnehagen utdypes viktigheten av et godt samarbeid og forståelse mellom barnehagepersonalet og hjemmet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). At foreldre har medvirkning og kan bidra til det kulturelle innholdet i barnehagen er ikke kun viktig for foreldresamarbeidet, men også for relasjonen mellom

barna og de barnehageansatte (Birkeland et al., 2022, s. 86-87). Dette gir også positive ringvirkninger for trivsel, læring og utvikling hos barnehagebarna (Birkeland et al., 2022, s. 86-87).

3.0 Metode

Vi skal i dette kapitlet gjøre rede for hvilken metode vi har brukt for å belyse problemstillingen vår på en mest hensiktsmessig måte. Dalland (2020, s. 54) sier metode kan sees på som et redskap som hjelper oss å samle inn data når vi skal undersøke et bestemt tema. Dataene vi samlet inn er informasjonen vi har fått fra undersøkelsene våre. Det brukes forskjellige metoder til å skaffe seg ny kunnskap og deretter finne ut i hvilken grad påstandene er sanne, holdbare eller gyldige (Dalland, 2020, s. 53). Sosiologen Vilhelm Aubert definerer metode slik: «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Dalland, 2020, s. 53).

3.1 Valg av metode

På bakgrunn av problemstillingen vår som er «Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?» har vi valgt å bruke kvalitativ metode. Ved bruk av kvalitativ metode har man mulighet til å fange opp opplevelser og meninger som ikke lar seg måle eller tallfeste (Dalland, 2020, s. 54). Videre har vi valgt individuelle intervjuer for å gå i dybden og få frem informantenes tanker og meninger. Samtidig har vi valgt å bruke observasjon og dokumentere gjennom foto som metode for å se om svarene i intervjuet samsvarer med det vi ser eller om det er noen motsigelser. Ved bruk av kvalitativ observasjon ønsker man en helhetlig tilnærming hvor man som observatør er interessert i en mest mulig helhetlig forståelse av tema som undersøkes (Dalland, 2020, s. 106). Siden kvantitativ metode gir data i form av målbare enheter fant vi det mindre hensiktsmessig å bruke denne metoden, selv om det kunne gitt oppgaven vår større validitet ved å bruke begge metoder (Dalland, 2020, s. 54). Med validitet mener vi oppgaven sin relevans og gyldighet (Dalland, 2020, s. 43).

3.2 Valg av informanter

Vi har intervjuet tre ulike pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning og en barnehagemedarbeider med sosialantropolog utdanning fra tre ulike barnehager i forskjellige deler av

landet. To av barnehagene er plassert i ulike storbyer, mens den ene barnehagen er lokalisert i en mindre kommune. Grunnen til at vi valgte å gjennomføre intervju med barnehager som er plassert i ulike deler av landet var at vi ønsket å sammenligne hvordan pedagogisk leder synliggjør det kulturelle mangfoldet i barnehagehverdagen basert på hvor i landet barnehagen er lokalisert.

Vi hadde alle forskjellige relasjoner til informantene vi intervjuet. To av informantene hadde de av oss som intervjuet en nær relasjon til. Den ene informanten hadde tidligere vært praksislærer for den som gjennomførte intervjuet. Vi hadde derfor kjennskap eller en nær relasjon til alle informantene vi intervjuet. At informanten og den som intervjuer har en nær relasjon, kan føre til at intervjuet ikke føles like formelt slik at informanten slapper mer av og kan gi ærlige svar. Det kan også være mer åpenhet og tillit mellom den som intervjuer og informanten dersom de har en relasjon fra før. Informasjonen som kommer fram i intervjuet kan også bli plassert i en sammenheng som en kanskje ikke får formidlet dersom personene ikke har en nær relasjon (Jacobsen, 2022, s. 59). Dersom en ikke kjenner informantene på forhånd vil det som oftest ta lengre tid å etablere denne tilliten. (Jacobsen, 2022, s. 171).

Det kan også være utfordringer med å ha en relasjon til den man intervjuer. Det kan være utfordrende å holde seg kritisk til det informanten forteller der den som intervjuer kan bli oppfattet som en delaktig part. Å ha en personlig relasjon til informantene kan føre til en sensur av kritiske synspunkter da den som intervjuet vet at den skal forholde seg til informanten sin senere i livet (Jacobsen, 2022, s. 59).

3.2.1 Informant A

Barnehage A

I barnehage A intervjuet vi en pedagog som jobber i en privat barnehage i en mindre kommune på Vestlandet. Dette intervjuet ble gjennomført over videosamtale der det ble brukt lydopptak. Denne informanten hadde en nær relasjon til den som gjennomførte intervjuet og visste i forkant av intervjuet at dette er en ung nyutdannet pedagog.

3.2.2 Informant B

Barnehage B

I barnehage B intervjuet vi en pedagogisk leder som jobber i en barnehage i en større kommune på Vestlandet. Pedagogen jobber på en avdeling hvor en del av barna kommer fra familier med flerkulturelle foreldre. Intervjuer hadde vært i praksis på denne avdelingen hos pedagogisk leder.

3.2.3 Informant C og D

Barnehage C

Barnehage C er lokalisert i en større kommune på Østlandet. En av oss hadde tidligere hatt samtaler med den ene informanten om dette temaet og var derfor klar over at dette var en barnehage med mange barn som har ulike kulturelle bakgrunner. Dette temaet var noe informanten prioriterte å jobbe med i barnehagen. Informantenes holdninger og syn på temaet gjorde oss nysgjerrige. Det var derfor interessant for oss å undersøke nærmere hvordan barnehagen velger å arbeide med flerkulturelt mangfold og hvordan dette blir synliggjort i barnegruppen.

3.3 Utforming av intervjuguide

For å lettere kunne analysere og sammenligne svarene for de tre intervjuene vi skulle gjennomføre, valgte vi å bruke den samme intervjuguiden (vedlegg 1) for alle informantene. Vi utformet et pre-strukturert intervju som vil si at temaene og spørsmålene ble forhåndsbestemt (Jacobsen, 2022, s. 162). Intervjuguiden vår er strukturert ved at vi gikk systematisk gjennom forskjellige temaer under intervjuet. Kvale og Brinkman kaller dette for et semistrukturert intervju hvor semistrukturert i denne sammenhengen betyr at samtalen følger en bestemt intervjuguide med temaer og forhåndsbestemte spørsmål (Dalland, 2020, s. 68). Likevel ønsket vi å la informantene snakke fritt om de begynte å snakke utover selve spørsmålet vi hadde stilt dem. På slutten av intervjuet la vi til et punkt som ga informantene mulighet til å uttale seg fritt rundt temaet.

Spørsmålene formulerte vi sammen slik at de skulle besvare problemstillingen på best mulig måte. Intervjuguiden startet med spørsmål om utdanning og erfaring og videre til temaer som handlet om kompetansen og holdninger personalet har knyttet til kulturelt mangfold og synliggjøring av kulturelt mangfold i barnehagen. Da det er gjennom samtalen vi skaper kunnskap og dette som kjennetegner det kvalitative intervjuet, valgte vi å stille oppfølgings spørsmål underveis (Dalland, 2020, s. 83). Da vi

skulle sammenligne svarene til tre ulike barnehager, var det viktig for oss å ikke ha for åpne spørsmål, da vi ønsket svar som vi kunne sammenligne opp mot hverandre. Spesielt om det var noe som var uklart eller som vi ønsket mer informasjon om.

I forkant av intervjuene sendte vi ut e-post til hver av informantene med et informasjonsskriv (vedlegg 2) slik at de visste hvilket tema vi skulle undersøke og hvilke metoder vi ønsket å bruke. Før intervjuene fikk informantene samtykkeerklæring med informasjon om hensikten med intervjuet, personvern og rettigheter (vedlegg 3). Vi valgte å ikke sende intervjuguiden i forkant av intervjuene da vi ikke ønsket «fasitsvar» der informantene forberedte seg på hva de skulle svare. Informantene fikk derfor høre spørsmålene for første gang under intervjuene.

3.4 Intervjuene

Før intervjuene startet hadde vi en samtale med informantene der vi gikk igjennom hensikten med intervjuene og samtykkeskjema. Da vi brukte båndopptaker under intervjuene, informerte vi om at opptaket ville bli slettet etter bruk. Grunnen til at vi benyttet oss av båndopptaker var at vi ville sørge for at all informasjon fra intervjuene kom med. Dette ga oss også friheten til å ikke måtte notere under samtalen og heller være oppmerksom og til stede med informantene, da en god samtale som oftest krever at en har øyekontakt med personen man snakker med (Jacobsen, 2022, s. 170).

Et av intervjuene ble gjort over Zoom da informanten og intervjuer ikke var på samme lokasjon. Ved bruk av et web-basert intervju åpner vi opp for tilgang til personer som befinner seg geografisk isolert slik som i vårt tilfelle. Ved å bruke web-basert intervju, kan en miste noe kontroll over intervjusituasjonen og det kan bli vanskeligere å etablere åpenhet og tillit (Jacobsen, 2022, s. 160). Likevel hadde intervjuer en nær relasjon til informanten, noe som kan ha minsket denne utfordringen. De to andre intervjuene ble gjort i barnehagen der informantene jobber. Hvor intervjuene foregår er med på å påvirke selve intervjuet og svarene en får. At to av intervjuene ble gjennomført på kontorene som er en kjent arena for informantene, kan føre til at informantene føler seg mer avslappet og åpen for intervjuet (Jacobsen, 2022, s. 160). Samtidig kan dette gi forstyrrelser ved at kolleger av informanten kommer og går og bryter opp samtalen (Dalland, 2020, s. 87). Dette var også noe vi opplevde under de fysiske intervjuene. Vi intervjuet en pedagogisk leder hver, og i det ene intervjuet ble også en barnehagemedarbeider med sosialantropologisk utdanning intervjuet. Den samme intervjuguiden ble brukt under alle intervjuene.

De første spørsmålene vi stilte informantene var spørsmål om utdanningsbakgrunn, erfaring knyttet til temaet og arbeidserfaring i barnehagen. Videre ble informantene spurt om kompetansen til personalet knyttet til kulturelt mangfold, hvordan barnehagen jobber med kulturelt mangfold i hverdagen og pedagogens holdninger knyttet til temaet. På slutten av intervjuene fikk informantene mulighet til å legge til informasjon dersom de følte det var hensiktsmessig å få med knyttet til temaet.

3.5 Observasjon

Da vi undersøkte hvor synlig det kulturelle mangfoldet i barnehagen er, valgte vi å dokumentere observasjonene våre med foto. Vi valgte foto-observasjon av det fysiske læringsmiljøet som en supplerende informasjonskilde til intervjuene. I forkant av intervjuene hadde vi fått tillatelse av informantene til å dokumentere læringsmiljøet ved bruk av fotografi. Vi informerte om at hensikten med å bruke fotografi som dokumentasjon var at det skulle brukes til å sammenligne de ulike læringsmiljøene. Dette kalles for åpen observasjon da den/ det som blir undersøkt er kjent med at situasjonen/ personen og i dette tilfellet det fysiske læringsmiljøet (3. pedagog) blir undersøkt.

Det at informantene hadde blitt informert om at det skulle gjøres observasjoner på avdelingene, kan påvirke reliabiliteten av dataene, da informantene har mulighet til å gjøre endringer før intervjuet (Jacobsen, 2022, s. 182). Under observasjonene fikk pedagogene også mulighet til å vise oss rundt for å fremheve konkreter som de mente var relevante for vår dokumentasjon.

3.6 Analyse og bearbeiding av datamateriale

Etter gjennomført intervju og observasjon, jobbet vi individuelt med å transkribere intervjuene. Vi satte oss deretter sammen som en gruppe og spilte av og leste opp intervjusvarene. Ved å spille av svarene fra lydopptakene, fikk vi alle den samme informasjonen som den som gjennomførte intervjuet fikk. Dermed fikk vi også en bedre forståelse av svarene basert på hvordan stemmebruken til intervjuobjektet var. Vi analyserte informasjonen vi hadde fått ved å kode og dele inn intervjusvarene i forskjellige kategorier. Deretter valgte vi ut den informasjonen som var mest interessant og relevant for vår problemstilling. For å få oversikt over intervjusvarene fra de fire forskjellige informantene, kategoriserte vi intervjusvarene fra informantene og satte de under forskjellige temaer som var relevante for oppgaven. Vi brukte tematisk analyse, ved å sortere svarene etter tema, slik at vi fikk oversikt om et tema var berørt flere ganger og med forskjellige uttalelser omkring tema (Dalland, 2020,

s. 98). Ved å sammenstille intervjuvarene var det lettere å se etter mønstre, forskjeller og likheter i funnene. Dette er en av flere måter å få ny innsikt i et tema (Jacobsen, 2022, s. 207).

3.7 Metodekritikk

Det er viktig å være bevisst og kritisk til hva som kan være med å påvirke innsamlingen av data og funnene man har gjort seg. Det er dette vi kaller metodekritikk. Ved å reflektere over valgt metode og strategiene en bruker til innhenting av datamateriale viser en at man har forståelse for datainnsamling. Valgene en tar rundt metode påvirker undersøkelsens kvalitet, samtidig som de sier noe om hvor pålitelige funnene en sitter igjen med (Busch, 2021, s. 61).

Hver datainnsamlingsmetode har sine pålitelighets og gyldighetsproblemer (Jacobsen, 2022, s. 188), derfor valgte vi å bruke flere av metodene i vår analyse – både observasjon og intervju. Likevel kunne vi som nevnt tidligere brukt både kvalitativ- og kvantitativ metode for å gi oppgaven større validitet (Dalland, 2020, s. 54) og flere vinklinger som igjen kunne gitt et mer helhetlig bilde av tematikken (Jacobsen, 2022, s. 188). Samtidig vil ingen undersøkelse gi en full forståelse av virkeligheten, men heller en liten bit av den (Jacobsen, 2022, s. 188).

Litteraturen vi har brukt kan også være med å påvirke dataen vår. Om vi hadde brukt annen litteratur kunne dette også ha påvirket resultater og drøfting av empirien. Da dette var vår første gang som intervjuer, kan dette også ha innvirkning på svarene vi fikk. Om vi hadde vært mer erfaren som intervjuer kan det hende at vi hadde vært flinkere til å stille oppfølgingsspørsmål slik at vi fikk en bredere og mer gyldig data. Det at vi intervjuet en informant hver kan også ha påvirket resultatet da vi har forskjellige måter å kommunisere og intervjuer på (Rienecker & Jørgensen, 2022, s. 196).

3.8 Validitet, reliabilitet og representativitet

Med validitet menes det at materialet man har tilegnet seg i forskningen er relevant for problemstillingen og formålet med prosjektet. Skaper man datamaterialet på en ærlig og pålitelig måte kalles det for reliabilitet. Leseren kan da stole på at resultatene ikke har feil eller mangler (Skilbrei, 2021, s. 87-88).

Det er flere faktorer som kan påvirke informanten som blir intervjuet, og dette vil igjen påvirke den informasjonen som kommer frem under intervjuet. Selve situasjonen og intervjueren kan ha påvirkning

for svarene en får under intervjuet, da det kan hende at informanten hadde svart noe annet om det var en annen person som stilte spørsmålene eller situasjonen var annerledes (Larsen, 2017, s. 95).

Vi gjennomførte tre intervjuer som besto av fire informanter, tre pedagogiske ledere og en barnehagemedarbeider. Vi valgte å gjennomføre tre intervjuer med fire informanter for å få større reliabilitet og pålitelighet i funnene. Vi valgte også å bruke intervju og observasjon som vi dokumenterte gjennom foto for å få større reliabilitet. Likevel kan en reflektere over hvor stor reliabiliteten er og om det hadde vært hensiktsmessig å intervju andre informanter som har andre stillinger i barnehagen, slik at en får flere syn på problemstillingen, og ikke kun hvordan pedagogiske ledere mener de synliggjør kulturelt mangfold i barnehagehverdagen. En oppgave med større omfang kunne økt representativiteten i oppgaven. Representativitet sier noe om utvalget av informanter og om de kan anses som representative for helheten man ønsker å undersøke. Ved bruk av kvalitativ metode greier man kun å innhente data fra en mindre andel informanter. Hvis man ikke har nok informanter kan dataen man innhenter bli ansett som lite representativ. Dette beskrives som et generaliseringsproblem og fører til at det er usikkerhet om dataen kan anses som gyldig i den større sammenhengen man undersøker (Jacobsen, 2022, s. 143).

3.9 Etske betraktninger

Vi har tatt ulike etiske betraktninger til hensyn før, under og etter intervjuene og da vi bearbeidet datamaterialet. De etiske overveielserne skal være konstante gjennom hele forskningsprosessen og noe vi har i bakhodet når vi velger hvilken metode vi benytter oss av (Jacobsen, 2022, s. 58). Før gjennomføring av intervju, ble det søkt om godkjenning av studien og lydopptak til SIKT. Vi fikk godkjent studien (292302) og intervjuguide som vi brukte i samsvar med lydopptak og fotodokumentasjon under intervjuene.

Som tidligere nevnt (3.5) fikk informantene et informasjonsskriv (vedlegg 2) og samtykkeskjema (vedlegg 3) i forkant av intervjuene. Informasjonsskrivet (vedlegg 2) inneholdt informasjon om hvorfor informantene ble bedt om å delta, formålet med prosjektet, behandling av personvern, informantene sine rettigheter, inkludert retten til å trekke seg fra prosjektet og at lydopptak vil bli slettet etter levert bachelor. Da anonymitet er et av de viktigste etiske dilemmaene når det kommer til bruk og formidling av forskning, har vi anonymisert både informantene og hvilke barnehager vi har gjennomført intervju i (Larsen, 2012, s. 15). Vi har også fått godkjenning av informantene til å bruke observasjonsbilder fra avdelingen som dokumentasjon i oppgaven vår. Vi informerte også om at barn ikke skulle bli fotografert på grunn av personvern.

4.0 Presentasjon av empiri

I dette kapittelet legger vi frem de ferdig analyserte dataene vi har hentet fra de tre intervjuene vi gjennomførte, og observasjonsbildene vi tok i samsvar med intervjuene. Vi presenterer de mest relevante funnene for hvordan pedagogisk leder synliggjør det kulturelle mangfoldet i barnehagehverdagen.

4.1 Kompetanse, erfaring og personlig interesse

Informantene våre fikk ulike spørsmål knyttet til deres flerkulturelle kompetanse. Det ble stilt spørsmål om informantenes formelle- og uformelle kompetanse.

Informant A og B er begge utdannet barnehagelærer og jobber i ulike barnehager. Informant A forteller at h*n ble utdannet barnehagelærer i 2020. Informant B forteller at h*n ble utdannet i 2014. Ingen av de har videreutdanning innenfor flerkulturelt mangfold. Informantene fikk spørsmål om hvilken kompetanse de har om flerkulturelt mangfold. Informant A svarer at "Den kunne jo absolutt vært bedre tenker jeg. For vi har jo ikke hatt veldig mye fokus på det i utdanningen, og ikke så mye fokus på det i arbeidshverdagen". Dette mener også informant B som svarer at h*n kunne lært mer i utdanningen.

Informant C og D jobber i samme barnehage. De forteller at de begge har jobbet i barnehage i over 20 år. Informant C er utdannet barnehagelærer mens informant D jobber som pedagog på disposisjon. Informant C har videreutdanning innen språkkartlegging og flerkulturell barnehagelærerutdanning. Informant D er utdannet sosialantropolog og forteller at hovedfaget h*n tok i sosialantropologi ikke har vært direkte rettet mot barn, men mot mangfold og kulturforståelse generelt. Informant D forteller at h*n og informant C har relevant erfaring om flerkulturell mangfold på grunn av sine egne bakgrunner og personlige interesser.

Barnehage A og barnehage B fortalte lite om personlig interesse knyttet til flerkulturelt mangfold. Informant A forteller at temaet ikke har blitt prioritert så mye tidligere, men at h*n har reflektert over hvordan barnehagen synliggjør kulturelt mangfold etter h*n ble kontaktet for intervju. H*n fortalte at dette er noe hun ønsker å fokusere mer på framover og at h*n har flere ideer til hvordan h*n skal gjøre dette. Barnehage C skiller seg tydelig ut fra barnehage A og barnehage B. Informant C og D nevner flere ganger at personalet i barnehagen har en personlig interesse for det flerkulturelle mangfoldet i samfunnet og at personalet har en flerkulturell bakgrunn. Informant D føler at barnehagen er et antropologisk felt. Personalet i barnehagen har mye erfaring og kompetanse om ulike land, og har

dermed en stor interesse for det flerkulturelle. Informantene får spørsmål om hvordan de ønsker å jobbe videre med kulturelt mangfold i barnehagen. Informant A svarer at de jobber for lite med temaet i barnehagen og at h*n har innsett at h*n ikke kan like mye om kulturelt mangfold som h*n hadde trodd.

4.2 Observasjoner av det fysiske læringsmiljøet på avdeling

Vi brukte både intervjuene vi hadde og observasjonsbilder som metoder for å utforske hvordan mangfoldet blir representert i barnehagens ulike avdelinger. Før observasjonene diskuterte vi spesifikke temaer vi ønsket å fokusere på. Vi kom fram til at vi ønsket å fokusere på lekemateriell, kunstneriske uttrykk som sanger, eventyr og bilder, høytidsmarkeringer og tilgjengelig lesestoff. Under samtaler om synliggjøring av mangfold i de ulike barnehager, ble det tydelig at informantene våre hadde varierte synspunkter

Informant A uttrykte at barnehagen deres benytter dukker med ulike hudfarger som en måte å synliggjøre mangfold. H*n snakket også om at de andre leke-materialene som var i barnehage A ikke inkluderte andre kulturer. «Vi kaller jo ingen av blyantene for hudfarge for eksempel. Det har vi sluttet med». Informant A nevner også at de har en barneaksjon hvert år der barna blir eksponert til sanger i ulike språk;

Vi har sånn forut barneaksjon hvert år. Der har vi jo materiale fra ulike land og sånt. Men det er jo på en måte ikke de landene barna kommer fra. Men der hører vi ofte på sanger på ulike språk og sånt. Og så synger vi jo, nei vi synger jo ikke på andre språk egentlig. Det gjør vi ikke.

Informant B delte mer om de ulike aktivitetene de gjør som hvordan de i barnehagen markerte nasjonaldager for alle nasjonaliteter ved å bruke storskjerm, lytte til musikk fra barnas representert land og se på filmer som viste byene eller landene. Dette ble gjort for å sette hvert enkelt barn i fokus og gi dem en følelse av betydning. Informant B uttrykte også at ved ulike høytider så prøver de å markere med sang og bruken av bøker på ulike språk, men dette påpekte h*n at det har vært utfordrende å holde gående, men prøver å bli flinkere på det.

Vi har prøvd på sanger, vi har jo prøvd oss litt på samiske sanger når vi markerer det da. Men vi har jo en del bøker om barn som er kanskje litt annerledes eller føler seg

litt utenfor også leser vi litt om det. Disse vennebøkene, som FNs barnekonvensjon, de og er veldig fine og vi bruker mye. Også har vi fargelegging i forhold til FN dagen, barn fra forskjellige land. Vi tok sånne festdrakter, kopierte sånne små forskjellige fra hele verden, så fikk barna fargelegge og så snakket vi litt om det.

Informant C og D understreker viktigheten av å møte alle barn likt, men samtidig tilrettelegge individuelt basert på barnas bakgrunn og behov. De tilpasset lekegrupper og lekemateriell etter barnegruppenes sammensetning og forteller:

Vi møter alle barna i utgangspunktet likt og tilrettelegger for hvert enkelt individ ut ifra hvor de er, og hvilke behov de har. Hvis vi for eksempel har et barn fra et eller annet afrikansk land så vil vi kanskje legge mer vekt på det i en lekegruppe og sette fram leker sånn at det barnet kan ha en identitet i de lekene.

Informant C og D nevnte også utfordringer med å markere høytider og tradisjoner på grunn av mangfoldet, men la vekt på samarbeid med foreldrene og lyttet alltid til deres synspunkter og ønsker før de planla aktiviteter. I barnehagen hadde de mange bøker oversatt til ulike språk, dukker med forskjellige etnisiteter, kostymer fra ulike kulturer, og variert musikk. Dette var noe som vi merket ble gjort for å representere de ulike kulturelle gruppene i barnehagen. De fortalte at "I fjor hørte vi mye på afrikansk musikk og musikk fra Pakistan på urdu fordi vi hadde flere barn med den bakgrunnen. I år har vi flere barn fra Øst-Europa, og vi tilpasser oss dette mangfoldet."

4.3 Flaggbruk og markering av høytider

Flagg og markering av høytidsdager var temaer som dukket opp da vi analyserte intervjuvarene vi hadde fått fra de fire forskjellige informantene våre. Vi så at det var likheter og ulikheter i hvordan informantene tenkte og praktiserte i forhold til flagg og markeringer av høytider.

Informant A delte noen tanker om hvordan h*n ønsker å jobbe videre med kulturelt mangfold i barnehagen. «Jeg har liksom noen ideer med flagg og lage kart kanskje av verden og vise hvor vi er i fra alle sammen». Videre forteller informanten at h*n allerede har tatt i bruk flagg for å markere hvor barna kommer fra. Dette ved at barna skulle bære flagget fra landet de kommer fra, foran hele barnehagen. Observasjonsbilder fra barnehage A viser flagg fra landene som foreldrene til barna kommer fra og «velkommen» på det språket de snakker i det landet. Informant B forteller også at nasjonaliteten foreldrene til barna har blir vist gjennom flagg på avdelingen. Videre forteller informant

B at barna også har to flagg på plassen sin i gangen som viser hvor foreldrene deres kommer fra. Den ene avdelingen i barnehage B hadde også en fugl med flere små flagg limt på seg som viste alle nasjonalitetene som foreldrene til barna i hele barnehagen har.

Refleksjoner rundt bruk av flagg som identitetsmarkører kommer frem fra informant C og D da vi spurte om hva informantene legger i uttrykket i en flerkulturell barnehage. Informant C forteller at de har sluttet å bruke flagget som en identitetsmarkør og at de heller bruker bilder av familien. Informanten forteller videre at noen av barna kommer fra land der foreldrene ikke ønsker at de skal henge opp flagget deres på veggen da flagget deres kan ha negativ betydning for dem.

Informant C legger også til:

For 20 år da skulle stå hei på det barnets språk og så skulle det stå flagget og så skulle det stå liksom landene de kom fra der er vi ikke lenger vi vi jobber mye mer dypere enn det. For vi tenker mange av de barna vi har i barnehagen nå er ofte første eller andre til og med 3 generasjon. Vi må tenke sånn at selv om foreldrene har en annen bakgrunn det så er ikke sikkert barna identifiserer seg med det.

Under følger bilder som viser hvordan barnehagene brukte flagg.

Bilde 1: Flagg fra landene som foreldrene til barna kommer fra og «velkommen» på det språket de snakker i landet.

Bilde 2: Flagg som representerer landene som barna, foreldrene til barna og de ansatte på avdelingen kommer fra. De har ingen med samisk bakgrunn i barnehagen, men siden dette er et tema de jobber med viser de det samiske flagget også.

Bilde 3: Barna på avdelingen har egen hylleplass med flagg fra det landet hvor foreldrene kommer fra.

Bilde 4: Denne fuglen fikk barna samarbeide om å lage håndavtrykk i ulike farger på den ene siden. Den andre siden limte barna på flagg fra alle landene som er representert i barnehagen, i forbindelse med FN-dagen.

Når informantene blir spurt hvordan de synliggjør kulturelt mangfold i barnehagen svarer informant B;

Vi markerer nasjonaldagene til alle nasjonalitetene i barnehagen der vi viser flagg, tar opp en storskjerm, hører på musikk fra det landet og ser på litt film av byen (landet?) som barnet er representert fra og øver oss til å telle på 10 språket. Og så setter vi det barnet i fokus. De synes jo det er veldig stas. Et barn på min avdeling har spurt meg flere ganger; «når er det min tur, når skal dere vise mitt land». Så vi prøver å vise det som at det er veldig spesielt og at de blir sett og at det blir en stor spennende ting for dem.

Til slutt nevner informant B at noen av foreldrene så å si ikke feirer sin nasjonaldag. "Men vi prøver jo å markere det likevel. Så det er på en måte det store vi gjør med hele barnehagen".

Slik som informant B nevner også informant C at de markerer høytider ut ifra barnegruppen de har;

Vi merker høytider og tradisjoner ut ifra den barnegruppen vi har og det som er pålagt av de ulike skriftene og rammeplanen. Vi markerer selvfølgelig ikke alle høytider i hele verden, fordi det blir altfor stort og altfor omfattende for småbarna og vi har heller ikke kunnskap om alle typer høytider i alle kulturer. Men om vi har da en gruppe med 5 forskjellige eller 6 forskjellige eller nå har vi hadde 9 forskjellige kulturelle bakgrunner. Da hører vi alltid foreldrene først. Da spør vi hva som er viktig for dem og om det er noe de vil bidra med.

Informant A forteller;

Det står jo på en måte at vi skal representere og feire alle mulige høytider og markere alt mulig, men det har vi jo ikke tid eller kunnskap til. Jeg kan ikke sette meg inn i når alle mine ti land skal ha nasjonaldager, feiringer. Men det hadde jo vert veldig gøy å få brukt mer tid på det. For det er jo veldig spennende og viktig for barna og for familiene ikke minst.

Analysen av observasjonsbildene og svarene vi fikk fra informantene viser at informant A og B har noen av de samme tankene rundt bruk av flagg som en måte å synliggjøre kulturelt mangfold på i barnehagen. Informant C og D bruker ikke flagg for å synliggjøre kulturelt mangfold bevisst fordi de mener at det ikke er en god identitetsmarkør for barna. I forhold til markering av høytider og nasjonaldager sier både informant B og C at de markerer høytider ut ifra den barnegruppa de har. Mens informant A mener det er viktig, men at de ikke har nok tid eller kunnskap til å gjøre det.

4.4 Foreldresamarbeid

Da informant A får spørsmål om hva som er utfordrende i arbeid med kulturelt mangfold i praksis, blir foreldre trekt inn som tema. Informant A forteller at kommunikasjon med foreldre kan være utfordrende på grunn av språk. Informanten forteller at hjelpemiddel for oversettelser blir mye brukt og at de bruker tolk i foreldresamtaler. Informant B forteller også at de ønsker et godt forhold med foreldrene og bruker google translate i hverdags situasjoner og tolk på foreldresamtaler.

På spørsmål om hvordan kulturelt mangfold blir synliggjort i barnehagen, svarer informant B at de prøver å inkludere foreldrene ved at foreldrene blir spurt om å stille med mat på dager de skal markere ulike land. På spørsmål om hvordan informantene ønsker å jobbe videre med flerkulturell mangfold i barnehagen, svarer informant A blant annet "Jeg ønsker å høre med foreldrene i barnehagen om de har tips til noe de kan synge, noen kjekke eventyr og sånt". Informant A svarer også at h*n ønsker å

snakke mer med foreldre om hvordan barnehagen kan synliggjøre kulturelt mangfold tydeligere i form av sang og telling på ulike språk.

Både informant A og informant B forteller at de ønsker å inkludere foreldre mer i arbeid med flerkulturelt mangfold. Informantene i barnehage C forteller at de samarbeider med foreldrene når de skal markere høytider i barnehagen ved å spørre om hva som er viktig for dem og om det er noe de ønsker å bidra med. Videre forteller informant D at foreldrene i barnehagen deres ser på det som en trygghet at ulike religioner og kulturer er representert i personalgruppen.

4.5 Oppsummering

Denne empirien har belyst barnehagelæreres kompetanse, erfaring og interesse for flerkulturelt mangfold. Informantene A og B påpekte at utdanningen deres manglet fokus på flerkulturelt mangfold, noe som også gjenspeiles i arbeidshverdagen deres. Begge uttrykte et ønske om mer opplæring og større inkludering av flerkulturelle temaer i både utdanning og praksis. På den andre side så hadde informantene C og D, med videreutdanning i flerkulturell barnehagelærerutdanning og sosialantropologi, en dypere forståelse for kulturelt mangfold. Deres personlige bakgrunn og interesser forsterket deres engasjement og kompetanse på området.

Meningen blant det å synliggjøre mangfold gjennom bruk av flagg, markering av høytider, og tilrettelegging av det fysiske miljøet varierte veldig fra mellom de ulike barnehagene. Videre påpeker informanter på utfordringer knyttet til kommunikasjon med foreldre og behovet for å tilpasse aktiviteter individuelt. Alle informantene anerkjenner også utfordringer med å håndtere mangfoldet, men ser verdien i å tilpasse seg barnegruppen og deres kulturelle bakgrunn.

5.0 Drøfting

I denne delen av oppgaven skal vi drøfte problemstillingen vår *“Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?”*. Dette gjør vi ved å kombinere teori fra kapittel 2 og empiri fra kapittel 5.

5.1 Kompetanse, erfaring og personlig interesse

Mangel på flerkulturell kompetanse er en faktor for manglende flerkulturell praksis (Bøyum & Hofslundsengen, 2021, s.153). Barnehage A og barnehage B forteller at de verken har videreutdanning innenfor flerkulturell mangfold eller har hatt særlig fokus på temaet under utdanninga. Informant A er representativt for mangelfull flerkulturell kompetanse til det pedagogiske personalet i de rurale strøkene. I intervjuet med informantene i barnehage C kommer det fram at de har mer formell kompetanse om flerkulturell mangfold enn informantene i barnehage A og B. Informant C har videreutdanning innen språkkartlegging og flerkulturell barnehagelærerutdanning. Informant D har utdanning rettet mot mangfold og kulturforståelse. Slik kompetanse vil kunne styrke barnehagen i samarbeid med både barn og foreldre med ulike kulturelle bakgrunner (Bergersen, 2017, s. 151).

Det er ikke bare formell kompetanse som avgjør om barnehagen kan jobbe med flerkulturell kompetanse (Gotvassli, 2020, s. 36). Informantene i barnehage C forteller om at barnehagen har mye erfaring, kompetanse om ulike land og en stor interesse for det flerkulturelle. Det er en personlig interesse for flerkulturelt mangfold blant personalet deres. Dette gir gode forutsetninger for å drive med en flerkulturell praksis. Verken informant A eller B forteller om særlig egeninteresse knyttet til flerkulturelt mangfold. Dette kan indikere at det er en manglende flerkulturell praksis på avdelingene deres. I slike tilfeller er det viktig at barnehagen jobber med kritisk refleksjon og fornyer kunnskap. En kan da gjøre endringer som er tilpasset en flerkulturell praksis (Spernes & Hatlem, 2013, s. 67).

At det er så stor forskjell på kompetanse og personlig interesse for flerkulturell mangfold kan ha flere ulike årsaker. Alder og erfaring kan være en av faktorene som spiller inn i disse forskjellene. Ved at informant A ble utdannet barnehagelærer i 2020, har informanten hatt kortere tid til å skaffe seg kunnskap og erfaringer enn det informantene i barnehage C har, som har jobbet i barnehage i over 20 år. Samtidig kan det tenkes at en nyutdannet barnehagelærer har mer fersk kompetanse knyttet til tematikken gjennom utdanningen enn noen som utdannet seg for over 20 år siden.

Hvor barnehagene er lokalisert kan også være en viktig faktor til forskjell i kompetanse og interesser. Da innvandrere oftere bosetter seg i større byer vil det også være mer relevant for barnehagene i disse områdene å ha mer kompetanse om flerkulturelt mangfold (Høydal, 2013). Da barnehage C er lokalisert i en større by, vil det være naturlig at personalet er mer eksponert for et flerkulturelt mangfold enn hva barnehage A og barnehage C er. Hvor mye barnehagene er eksponert for det flerkulturelle kan være med på å påvirke hvordan informantene ser nødvendigheten med å tilegne seg kompetanse om temaet som videre kan påvirke interessen om flerkulturelt mangfold. Dersom barnehagene ikke ser nødvendigheten med å arbeide med det flerkulturelle mangfoldet i samfunnet, kan dette føre til at det blir en mangelfull representasjon i barnehagen og hvor godt minoritetsbarn blir inkludert i barnegruppa (Bøyum & Hofslundsengen, 2021, s. 153).

5.2 Det fysiske læringsmiljøet på avdeling

En sentral enighet som går igjen blant intervjupersonene er deres felles ønske om å synliggjøre mangfold i barnehagen. Dette kommer tydelig frem gjennom deres ulike strategier, enten det er bruk av lekemateriell med ulike hudfarger, markering av høytider med musikk og film, eller tilpasning av aktiviteter basert på barnas bakgrunn og behov. Deres evne til å bedømme om de lykkes tilstrekkelig i å fremme mangfoldet avhenger av hvilken kompetanse og hvilket kunnskapsnivå de har om temaet som nevnt tidligere. Slik som Larsen og Slåtten (2019, s. 62) understreker, er det viktig at barn med ulike kulturelle bakgrunner blir synliggjort på en bevisst måte. Dette ser vi at barnehagene jobber aktivt med når de tilpasser ulike lekemateriell ut ifra hva barnegruppen føler seg representert av. Noen av barnehagene viser til konkrete eksempler, som å ha fokus på musikk og kulturelle klær på bakgrunn av at det er flere barn med ulike kulturelle bakgrunner. Spernes og Hatlem (2013, s. 225-226) påpeker at barnehagelærer skal kunne sikre at barn kan kjenne seg igjen i både tekst, bilder og uttrykk i de materialene som tas i bruk i barnehagene.

Når informant A får spørsmål om hvordan de synliggjør kulturelt mangfold i barnehagen gjennom lekemateriell, nevner informanten at de bevisst har sluttet å kalle de lysfargede blyantene for hudfarge. "Vi kaller ingen av blyantene for hudfarge, det har vi sluttet med". Dette viser at barnehagen følger med i tiden og har reflektert over at disse fargene ikke representerer mangfoldet i det globale verdenssamfunnet, og i den norske barnehagen. Samtidig som at dette kan oppleves som lite inkluderende holdninger. Dette utsagnet tilsier at barnehagen er kommet et stykke på vei. Likevel kan det at informanten trekker frem dette under synliggjøring av kulturelt mangfold i forhold til lekemateriell vise at pedagogisk leder ikke har den nødvendige kompetansen til å sikre kulturelt mangfold gjennom konkrete. Lekematerialet som brukes i barnehagen bør være basert på bevisste

valg, slik at barna kjenner seg igjen i lekemiljøet gjennom både tekst, bilder, gjenstander og andre uttrykk (Spernes & Hatlem, 2013, s. 225-226).

Barnehage C fremhever viktigheten av å tilrettelegge for hvert enkelt barns behov og bakgrunn, noe som er i tråd med rammeplanens mål om at barnehagen skal tilpasse seg barnas individuelle og kulturelle behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Dette viser hvordan barnehagene arbeider med å tilpasse leker og aktiviteter slik at de gjenspeiler barnas kulturelle identiteter, og gir dem en følelse av å bli sett og anerkjent. Dette blir også nevnt av Spernes og Hatlem (2013, s. 225-226) at barnehagens læringsmiljø bør kunne speile barnets bakgrunn, for å kunne gi barna en form for representasjon. Videre påpeker Larsen og Slåtten (2019, s. 62) viktigheten av at barnehagelærere har kompetanse og bevissthet rundt temaet mangfold. Dette reflekteres i Barnehage C ved at barnehagen aktivt prøver å tilpasse lekemateriell, bøker og musikk til barnas kulturelle bakgrunn. Selv om både barnehage A og B forsøker å få til dette, er det fortsatt et tydelig behov for kontinuerlig kompetanseheving og refleksjon blant de ansatte, dersom en skal sikre at mangfoldet blir en integrert del av barnehagens praksis. Ikke bare i form av symbolsk representasjon, men som en reell kilde til læring og berikelse

En annen utfordring som flere informanter nevner er det å opprettholde kontinuiteten i arbeidet med å synliggjøre mangfold. Dette snakker barnehage A og B om at selv om det gjøres forsøk på å inkludere ulike kulturelle elementer, er det vanskelig å gjøre dette om til en integrert del av barnehagehverdagen og ikke bare ved spesielle anledninger. Spernes og Hatlem (2013, s. 223) advarer mot at mangfold bare synliggjøres ved spesielle aktiviteter og ikke blir en naturlig del av barnehagehverdagen.

5.3 Flaggbruk og markering av høytider

Funnene våre har vist ulike holdninger til det å bruke flagg som identitetsmarkør og hvordan barnehagene markerer nasjonaldager. I barnehage A og Barnehage B blir flagg brukt gjentatte ganger som identitetsmarkør ved at det blant annet henger flagg fra hvor barna kommer fra på hylleplass. Som det blir nevnt i Blupodden (Høgskolen på Vestlandet, 2022), har bruken av norsk flagg blitt sett på som noe positivt. Dette kan derfor være en faktor til at barnehage A og B uttrykker positive holdninger til flagg som identitetsmarkører. Selv om nordmenn ofte har positive holdninger til flagget sitt, er det ikke nødvendigvis slik for alle nasjoner og individer. Flagget kan også skape negative assosiasjoner. Dette spesielt dersom det er barn eller foreldre som har måttet flykte fra ett land på grunn av undertrykkelse (Oen et al., 2022). Dette er noe barnehage C er bevisst på og påpeker at er en av grunnene til at de har sluttet å bruke flagg som identitetsmarkør i barnehagen.

Da vi besøkte barnehage A observerte vi at flagget til alle nasjonalitetene som er representert i barnehagen hang i gangen med «velkommen» på tilhørende språk (Bilde 1). Dersom barna og foreldrene kjenner på en kulturell tilhørighet og nasjonal identitet ved å vise oppmerksomhet til flagget sitt, kan dette være et positivt tiltak. Informant C mener at dette er en utdatert måte å synliggjøre mangfold på. Dette begrunner h*n med at selv om foreldrene har en annen bakgrunn, er det ikke sikkert at barna identifiserer seg med det.

Barnehage B og C forteller at de markerer alle nasjonaldagene til de nasjonalitetene som er representert i barnehagen. Informant B forteller at de setter barnet fra det aktuelle landet i fokus. Dersom barnet kjenner tilknytning til landet som blir representert, kan dette være en fin mulighet til å få identiteten sin bekreftet. Men som Gjervan (2006, s. 24) sier, bør mangfold bli synliggjort som en naturlig del av barnehagen. Videre sier informant B at de øver seg på å telle til ti på språket til det landet de markerer nasjonaldagen til. Å markere nasjonaldag på en slik måte kan være en måte å jobbe med å «synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

At barna i barnehage B ser på markering av nasjonaldager som noe spennende kan bety flere ting. Det er mulig at barna syns det er stas å få vise fram landet sitt, men det kan også tenkes at noen barn liker å bli gjort stas på uavhengig av at det er nasjonaldagen deres som blir markert. Informant A ser på det som både viktig og spennende for barna og familien å bli feiret og representert. På den andre siden kan det tenkes at noen foreldre kan reagere på at nasjonaldagen til et land de har flyktet fra blir markert. Dette er en betraktning det kan være viktig å ta hensyn til og som god flerkulturell og et godt foreldresamarbeid kan være med på å avdekke. Informant B sier at de prøver å inkludere foreldrene ved markeringer i barnehagen, men at det er helt greit om noen for eksempel ikke har mulighet til å bidra. Dette kan være et eksempel på god flerkulturell forståelse hvor man også ser mennesket som eget individ, ikke kun for sin kulturelle bakgrunn.

En må også gjøre seg bevisst på at barnehagen kan bli en “festbruker av kultur” dersom en kun synliggjør mangfoldet gjennom høytidsmarkeringer. For å skape synliggjøring og normalisering av det kulturelle mangfoldet, må barnehagen sikre at de er flerkulturelle hverdagsbrukere (Spernes & Hatlem, 2013, s. 223). Når informant B sier at feiring av nasjonaldager er “på en måte det store vi gjør med hele barnehagen”, kan dette tolkes som at det flerkulturelt hverdagslige ikke står like sentralt og at barnehagen på denne måten er en “festbruker av kultur”.

5.4 Foreldresamarbeid

Barnehagene inkluderer foreldrene i ulik grad. Informant A og informant B synes at språket kan være utfordrende i kommunikasjon med foreldre. Likevel bruker informantene kompetanse de har på ulik teknologi til kommunikasjon. Dette viser at de ser viktigheten av et inkluderende samarbeid (Birkeland et al., 2022, s. 86) og arbeider i henhold til rammeplanen for god forståelse og samarbeid med foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). At informant A sier at h*n ønsker å inkludere foreldre mer i arbeid med flerkulturell mangfold kan bety at de ser at foreldrene er en ressurs for barnehagen, men at de blir inkludert i for liten grad.

Som Bergersen (2017, s. 205) påpeker, kan en finne mye kompetanse hos foreldre i barnehagen. Informant B forteller også om et ønske om å inkludere foreldrene mer i arbeid med flerkulturell mangfold. Likevel kommer det fram at både barnehage B og C benytter seg av foreldrene sin kompetanse når de skal markere høytider i barnehagen. Slike innspill fra foreldre kan være med på å bidra til en kompetanseheving hos personalet i barnehagene (Spernes & Hatlem, 2019, s. 226). I tillegg kan det skape utvikling og øke trivsel og læring hos barnehagebarna (Birkeland et al., 2022, s. 86-87).

At Barnehage C alltid spør foreldrene først hva som er viktig for foreldrene og om det er noe de ønsker å bidra med i forbindelse med høytidsmarkeringer, viser at de har forståelse for andres kulturelle erfaringer som igjen tyder på flerkulturell forståelse. Dette kan være med på å skape et inkluderende læringsmiljø for barna (Bergersen, 2017, s. 151; Larsen & Slåtten, 2019, s. 127). Dette kan også kobles opp mot kultursensitiv omsorg hvor det er viktig at barna opplever at de blir sett og hørt. På denne måten vil de oppleve flere gode situasjoner for sosialisering (Zachrisen, 2020, s. 62). At barnehagen og foreldrene er forente rundt innhold i forbindelse med markeringer kan sees på som forsterkende sosialisering (Zachrisen, 2020, s. 22). Med en så mangfoldig gruppe som Barnehage C var, vil det ikke være mulig å oppnå forsterkende sosialisering hele tiden for alle barna i barnegruppen (Zachrisen, 2020, s. 62).

6.0 Avslutning

I denne bacheloroppgaven har vi utforsket hvordan pedagogiske ledere i barnehager synliggjør kulturelt mangfold i hverdagen, med fokus på problemstillingen *Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?* Gjennom kvalitative metoder, inkludert intervjuer og observasjoner, har vi undersøkt de ulike praksisene i barnehagene. Dette gjelder arbeidet med synliggjøringen av det kulturelle mangfoldet og hvordan disse er tilrettelagt og reflektert rundt.

Selv om det er et krav og ønske i barnehagen å arbeide aktivt med å skape et inkluderende miljø hvor alle barna føler seg sett og anerkjent, så viser denne oppgaven at dette er noe som kan være utfordrende for noen barnehager. Utfordringen med å opprettholde kontinuiteten i arbeidet med kulturelt mangfold var tydelig i våre funn. Dette er noe som krever bevissthet og kunnskap for å unngå at kulturelt mangfold bare synliggjøres ved spesielle anledninger – slik som høytidsmarkeringer.

En annen utfordring som kom frem, var mangel på kunnskap og kompetanse i forhold til kulturelt mangfold blant noen av pedagogene. For å sikre at mangfoldet synliggjøres naturlig i barnehagens daglige praksis, er det viktig at pedagogiske ledere får tilgang til opplæring og ressurser som styrker deres kunnskap om kulturelt mangfold. Dette innebærer både teoretisk kunnskap og praktiske verktøy som kan brukes i hverdagen.

Det vi ser i funnene våre er at lokasjonen på barnehagen er viktig i forhold til hvordan de synliggjør det kulturelle mangfoldet. Det var også noe forskjell på hvor stort fokus det var på medvirkning og samarbeid med foreldrene. Alle informantene hadde et ønske om å lære mer om temaet og jobbe mer med det. Dette lover godt for den videre globale og lokale fremtiden til den norske barnehagen.

7.0 Litteraturliste

- Bergersen, A. (2017). *Global forståelse: barnehagelæreren som kulturell brobygger*. Fagbokforlaget.
- Birkeland, J., Fimreite, H., & Sønsthagen, A. G. (2022). *Den kompetente barnehagen: Tre tilnærmingar til leiing og kunnskapsutvikling*. Cappelen damm akademisk.
- Busch, T. (2021). *Akademisk skriving: for bachelor- og masterstudenter*. Fagbokforlaget.
- Bøyum, S., & Hofslundsengen, H. (2021). *Barnehagelærerrollen: Mangfold, mestring og likeverd*. Universitetsforlaget.
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker: Innføring i interkulturell kommunikasjon* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.
- Gjervan, M. (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*. Kunnskapsdepartementet.
Hentet fra:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/red/2006/0107/ddd/pdfv/290160-temahefte_om_spraklig_og_kulturelt_mangfold.pdf
- Gjervan, M., Andersen, M. C., & Bleka, M. (2012). *Se mangfold!* (2.utg.). Cappellen damm akademisk.
- Gotvassli, K, Å. (2020). *Kvalitetsutvikling i barnehagen: fra vurdering til ny pedagogisk praksis* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Gotvassli, K, Å. (2020). *Strategisk kompetanseutvikling i barnehagen* (2.utg.). Cappelen damm akademisk.
- Høgskolen på Vestlandet. (2022, juni). *Trøbbel eller moro med flagg?* [Audio podcast]. Blupodden. Hentet fra:
<https://open.spotify.com/episode/2tOLsk9wQhPsyTddFja1Gw>
- Høydal, E. (2013, 30 april). *Innvandrerens bosettingsmønster*. Statistisk sentralbyrå. Hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-i-bygd-og-by>

- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4.utg.). Cappelen damm akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet. Hentet fra:
[https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammep
lan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf](https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammep
lan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf)
- Larsen, A. K. (2012). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Fagbokforlaget.
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Larsen, A. K., & Slåtten, M. V. (2019). *En bok om oppvekst: samfunnsfag for barnehagelærere*. Fagbokforlaget.
- Meld. St. 49 (2004–2004). *Mangfold gjennom inkludering og deltakelse: Ansvar og frihet*. Det kongelige kommunal- og regionaldepartementet. Hentet fra:
[https://www.regjeringen.no/contentassets/4cd5860b96454b55b3d79eb8a47
2e768/no/pdfs/stm200320040049000dddpdfs.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/4cd5860b96454b55b3d79eb8a47
2e768/no/pdfs/stm200320040049000dddpdfs.pdf)
- Nornes-Nymark, M. & Bergersen, A. (2021). *Å vere ein fleirkulturell barnehage – moglegheiter og utfordringar i kvardagspraksis* I S. Bøyum. & H. Hofslundsengen (red.), *Barnehagelærerrollen: mangfold, mestring og likeverd*. Universitetsforlaget.
- Oen, M., Pesch, A.M., Sadownik, A.R., Sellevåg, E. & Ødegaard, E.E (2022, 20. mars). *Flagg som misforstått mangfoldarbeid*. Hentet fra: <https://www.utdanningsnytt.no/flagg-inkludering-mangfold/flagg-som-misforstatt-mangfoldarbeid/315807>
- Rienecker, L. & Jørgensen, P. S. (2022). *Den gode oppgave: Håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (2.utg.). Fagbokforlaget.
- Skilbrei, M.I. (2021). *Kvalitative metoder: planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon*. Fagbokforlaget.
- Spernes, K., & Hatlem, M. (2013). *Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse: Teoretiske og praktiske perspektiver*. Gyldendal.
- Sønsthagen, A. G. (2020). Early childcare as arenas of inclusion: the contribution of staff to recognising parents with refugee backgrounds as significant stakeholders. *European Early Childhood Education Research Journal*, 28(3), 304–318. Hentet fra:
<https://doi.org/https://doi.org/10.1080/1350293X.2020.1755486>

Winje, G. (2023, 8.februar). Høytider. I *Store norske leksikon*. Hentet fra:
<https://snl.no/h%C3%B8ytidsdager>

Zachrisen, B. (2020). *Omsorg i en kulturell kontekst: Kultursensitivt omsorg i barnehagen*.
Universitetsforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1

Intervjuguide

Hva er din utdannings- og erfaringsbakgrunn?

Har du videreutdanning knyttet til kulturelt mangfold?

Hvor lenge har du jobbet i barnehage?

Flerkulturell barnehage?

1. Hva legger du i uttrykket en flerkulturell barnehage?
2. Hvor stor andel av barna på avdelinga har flerkulturell bakgrunn?

Kulturelt mangfold

3. Hvordan føler du kompetansen din om kulturelt mangfold er knyttet til arbeid i barnehagen?
4. Hvilke muligheter og utfordringer ser du i arbeidet med kulturelt mangfold i praksis?
5. Hvordan synliggjør dere kulturelt mangfold i barnehagen?
 - Lekemateriell
 - Kunstfaglig møter: sanger, eventyr og bilder
 - Lesestoff
 - Annet

Minoritetsspråklige barn og foreldre

6. Føler du at personalet har tilstrekkelig kompetanse og erfaring når det kommer til minoritetsspråklige barn og foreldre?
7. Hva tenker du at minoritetsbarn kan lære av majoritetsbarna i barnehagen?
8. Hva tenker du at majoritetsbarn kan lære av minoritetsbarn i barnehage?

Videre arbeid med kulturelt mangfold

9. Hvordan ønsker du å jobbe videre med kulturelt mangfold i barnehagen?

Annet

10. Er det noe du føler du ikke har fått snakket om?

Vedlegg 2

Info om intervju i forbindelse med bacheloroppgave

Hei,

vi håper du fortsatt har lyst å være med på intervjuet vi skal gjennomføre i forbindelse med bacheloroppgaven vår. Her kommer litt informasjon om intervjuet.

Problemstillingen vår er ***Hvordan synliggjør pedagogisk leder kulturelt mangfold i barnehagehverdagen?***

Spørsmålene vi kommer til å stille vil være knyttet til problemstillingen vår.

Vi har sendt søknad til sikt om å bruke lydopptaker under intervjuet, vi venter med å få svar på denne i slutten av november/ begynnelsen av desember.

Passer det at vi gjennomfører intervjuet i uke 49/ 50?

Vi ønsker også å observere hvordan avdelingen du jobber på er utformet. I denne observasjonen ønsker vi å benytte oss av foto som dokumentasjon etter godkjenning av deg. Det vil ikke bli tatt bilder av barn eller ansatte i denne dokumentasjonen.

Vi kommer til å være to studenter som møter opp i forbindelse med intervjuet.

Om det er noe du lurer på i forbindelse med intervjuet, er det bare å spørre.

Med

vennlig

hilsen

«Navn på studenter»

Vil du delta i forskningsprosjektet

Synliggjøring av kulturelt mangfold i barnehagen

Formålet med prosjektet

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å

- Finne ut hvordan ulike pedagoger velger å synliggjøre kulturelt mangfold i barnehage hverdagen.
- Informasjonen som blir hentet inn, skal brukes i en bacheloroppgave.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

- Du har blitt spurt og kontaktet om å delta i dette intervjuet på grunnlag av din utdanning og erfaring som pedagogisk leder/ barnehagelærer i barnehagen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen på Vestlandet er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

- Institusjonen som er behandlingsansvarlig, er HVL- Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

- Metodene vi skal bruke er kvalitativt Intervju og observasjon av avdelingen. Vi skal ikke observere barn/grupper/interaksjoner, men dokumentere hva som henger på veggene, pedagogisk materiale, bøker osv.
- Vi kommer til stille 12 spørsmål, med mulighet for oppfølgings spørsmål.

- De eneste personopplysningene vi kommer til å spørre om er erfaring og utdanningsbakgrunn.
- Opplysningene blir registrert ved lydopptak/notater. Det blir spurt om samtykke til å kunne ta lydopptak på forhånd.

Kort om personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du kan lese mer om personvern på neste side.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig- Anne Grethe Sønsthagen
(Forsker/veileder)

«Navn på studenter»
(Studenter)

Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- De som har tilgang til personopplysninger, er studentene som skriver bacheloroppgaven og veileder fra HVL.
- Opplysningene og lydopptaket vi får blir slettet og vi vil anonymisere datamaterialet.
- Deltakerne vil ikke bli gjenkjent i publikasjon.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra HVL har personverntjenestene ved Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- å be om innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende,
- å få slettet personopplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Vi vil gi deg en begrunnelse hvis vi mener at du ikke kan identifiseres, eller at rettighetene ikke kan utøves.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 01.06.2024

Opplysningene vil da bli slettet og anonymisert etter bruk.

-

Spørsmål

Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, ta kontakt med:

- Anne Grethe Sønsthagen - anne.grethe.sonsthagen@hvl.no - + 47 47641846
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen- +47 55 58 76 82

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på e-post: personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Synliggjøring av kulturelt mangfold i barnehagehverdagen, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å delta i observasjon av den tredje pedagog(rommet)

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Underskrift til deltaker